

COVID-19 SALGINININ DİSK/GENEL-İŞ ÜYELERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ ARAŞTIRMASI

Eylül 2020

Araştırma Dairesi

DİSK/GENEL-İŞ

Türkiye Genel Hizmetler İşçileri Sendikası

**COVID-19 SALGINININ
DİSK/GENEL-İŞ ÜYELERİ
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ
ARAŞTIRMASI**

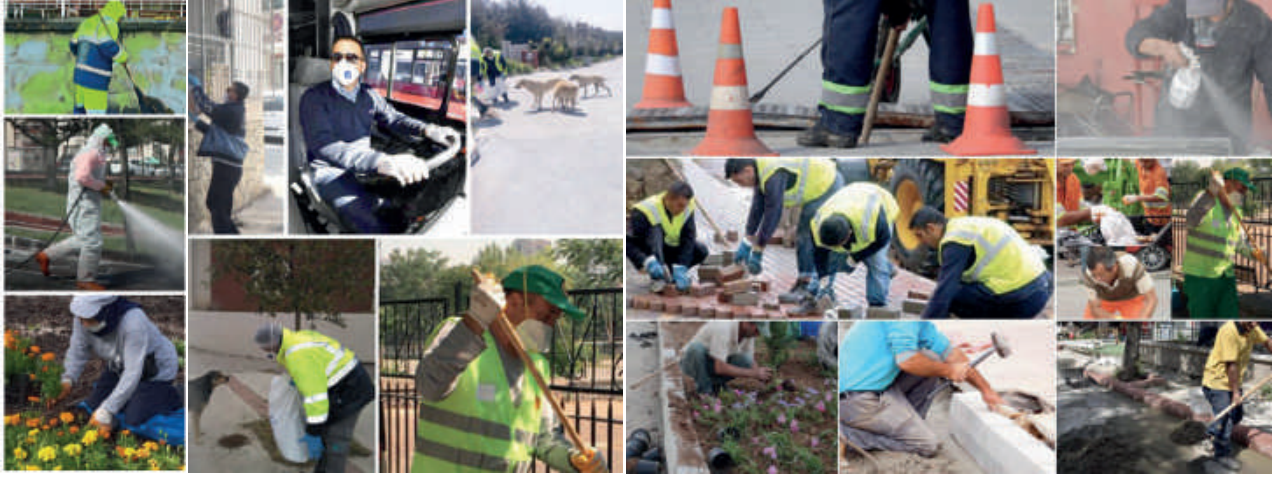
Dünya'yı etkisi altına alan COVİD-19 salgını halk sağlığı açısından büyük bir tehdit oluşturmaya yanı sıra çalışanlar açısından da önemli bir ekonomik tehdit oluşturdu. Salgın bazı işyerlerinde faaliyetlerin tamamen ya da geçici olarak durması ile çalışanların işsiz kalmasına yol açarken birçok işyerinde de çalışma saatlerinin azaltılması, uzaktan çalışma modeline geçilmesi, kısa çalışma ya da ücretsiz izne çıkarma gibi uygulamalarla çalışma biçimini etkiledi.

Salgından etkilenen ülkeler Covid-19 salgınına karşı farklı sosyal koruma programları hayata geçirdi. Ancak açıklanan bu programların ne kadar yeterli olduğu tartışmalıdır. Özellikle ülkemizde açıklanan ekonomi paketlerinde çalışanları koruyucu düzenlemelerden çok, sermayeyi koruyan düzenlemeler hayata geçirildi. Bunların başında da kısa çalışma ödeneği ve ücretsiz izin hakkına yönelik düzenlemeler gelmektedir.

Sadece bunlarla kalmayan Hükümet, zorunlu ve acil işler dışındaki işleri durdurmayarak emekçilerin sağlıklarını tehlikeye attı; iş ve gelir kaybına uğrayan milyonlarca emekçiyi koruyucu düzenlemeleri de hayata geçirmedi.

Bu araştırma, Konfederasyonumuz DİSK'in öncülüğünde DİSK'e bağlı sendikalara üye işçilerin Covid-19 salgınından nasıl etkilendiğini araştırmak amacıyla yapıldı. DİSK tarafından araştırmanın tüm sendikaları içeren sonuçları 8 Temmuz 2020 tarihinde paylaşıldı. Bu çalışma, DİSK'in yapmış olduğu alan araştırmasındaki verilere dayanmaktadır. Sendikamızın işkolu ölçeğinde yaptığı değerlendirmede öne çıkan başlıklar şöyledir:

- SALGIN SÜRECİNDE ÜYELERİMİZİN YÜZDE 50'SİNİN ÇALIŞMA BİÇİMİ DEĞİŞTİ.
- SALGIN SÜRECİNDE ÜYELERİMİZİN YÜZDE 35,4'ÜNÜN ÇALIŞMA SÜRESİ AZALDI, YÜZDE 13,8'İNİN ÇALIŞMA SÜRESİ ARTTI.
- ÜYELERİMİZİN ORTALAMA NET ÜCRETİ "ASGARİ ÜCRET İLE 3.500 TL" ARASINDA.
- SALGIN DÖNEMİNDE ÜYELERİMİZ SENDİKALI OLDUĞU İÇİN ÜCRET VE GELİR KAYBI AZ OLDU.
- ÜYELERİMİZİN YÜZDE 10'U İŞKUR ÖDENEKLERİNDEN FAYDALANDI!
- ÜYELERİMİZİN YÜZDE 10'A YAKINI DA İŞKUR DIŞINDAKİ ÖDENEKLERDEN YARARLANDI!
- SALGIN DÖNEMİNDE BORÇLANMA ARTTI!
- ÜYELERİMİZİN YÜZDE 57,1'İ EKONOMİK ZORLUK YAŞADI.
- ÜYELERİMİZİN YÜZDE 69'UNUN 1 AYDAN DAHA AZ GEÇİNECEK PARASI VAR!
- ÜYELERİMİZİN ALIM GÜCÜ DÜŞTÜ, DAHA UCUZ BESİNLERE YÖNELDİLER.
- ÜYELERİMİZİN YÜZDE 25,5'İNİN ÇALIŞMA ARKADAŞI/ARKADAŞLARI COVID-19'A YAKALANDI.
- COVID-19 VAKASI NEDENİYLE İŞYERLERİNİN YÜZDE 10'NDA ÜRETİM DURDU.
- İŞYERLERİNDE ALINAN ÖNLEMLER YETERSİZ KALDI!
- ÜYELERİMİZİN YÜZDE 80'İ KENDİNİ VEYA HEM İŞİNİ HEM KENDİNİ TEHLİKEDE HİSSEDİYOR!
- SALGIN DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİ İÇİN CİDDİ BİR TEHLİKE!

► Araştırmanın Kapsamı, Örneklem, Yöntem:

Covid-19 salgınının görülmeye başlaması ile birlikte hem konfederasyonumuz DİSK hem de sendikamız salgının üyelerimiz ve işçiler üzerindeki genel etkisini ölçmek amacıyla bir dizi araştırma gerçekleştirdi ve bu çalışmaları kamuoyu ile paylaştı.¹

Haziran 2020’de Covid-19’un DİSK üyelerine etkilerini kapsamlı olarak ortaya çıkarmak üzere yeni bir çalışma başlatılması kararlaştırıldı. Doğrudan işçilere dönük bir anket yoluyla Covid-19’un üyelerimizin işi ve geliri üzerindeki etkileri ile Covid-19’a ilişkin değerlendirmeleri ortaya konmak istendi. Bu çerçevede DİSK-AR ile üye sendikaların araştırma daireleri ve ilgili uzmanları ile bağımsız araştırmacıların bir araya gelmesiyle DİSK Covid-19 Araştırma Grubu oluşturuldu ve bu alan araştırması birlikte yürütüldü. Araştırma 8-15 Haziran 2020 tarihleri arasında Türkiye çapında DİSK’e üyeleri arasında yürütüldü.

Araştırmanın ilk sonuçları 8 Temmuz 2020 tarihinde yayımlandı. Araştırma kapsamında Sendikamıza üye işçiler için *GoogleForms* uygulaması üzerinde çevrimiçi (online) araştırma soru formu oluşturuldu. Soru formu işçilere telefon üzerinden gönderildi ve anketi online olarak doldurmaları istendi. Online (çevrimiçi) anket formu sadece anket bağlantısı gönderilen işçilerce dolduruldu.

Araştırma internet üzerinde başkalarının erişimine açılmadı. Anketler üye sendikaların DİSK içindeki üye ağırlıklarına göre kotalı olarak yapıldı. Anket bağlantısının gönderildiği işçi sayısı sendikaların DİSK içindeki oranına göre tespit edildi. Üyelerden gelen anket formları DİSK üyesi sendikaların DİSK içindeki oranları dikkate alınarak ağırlıklandırıldı. Anketi yanıtlayacak işçilerin seçiminde yarı yapılandırılmış tesadüfi örneklem yöntemi tercih edildi.

Araştırma kapsamında soru formuna toplam 1308 üyemiz yanıt verdi. Veriler, SPSS 22 programı ile analiz edildi.

¹ Konfederasyonumuzca gerçekleştirilen araştırmalar, Nisan 2020’de “DİSK Covid-19 Durum, Sorunlar, Önlemler Raporu” Covid-19 DİSK Raporu’nun birincisi 16 Nisan 2020, ikincisi 20 Nisan 2020 ve üçüncüsü 27 Nisan 2020 tarihinde yayımlandı. Sendikamız bünyesinde gerçekleştirilen araştırmalar; salgının 65 yaş üzerine etkisini ölçmek amacıyla, ‘Türkiye’de 65 Yaş ve Üstü Nüfusun Durumu” raporu, salgın kapsamında gerçekleştirilen sosyal koruma uygulamalarını incelediği “COVID-19 Salgını ve Sosyal Koruma” raporu ve işyerlerinde salgının durumunu ölçtüğü İşyerlerinde Durum-1 (Belediyeler-Hastaneler-Üniversiteler-Konutlar) ve COVID-19 Salgını ve İşyerlerimizde Durum-2 raporları yayımlanmıştır.

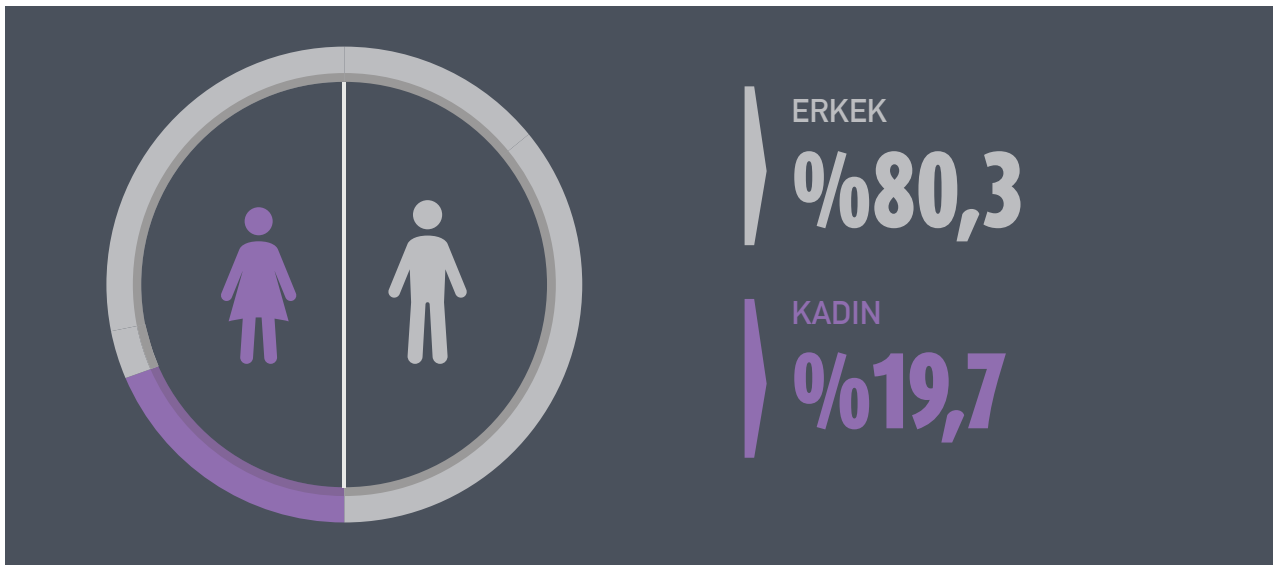
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Araştırmaya katılan üyelerimizin demografik özellikleri aşağıda değerlendirilmiştir.

> Cinsiyet Dağılımı

Araştırmaya katılan üyelerimizin yüzde 80,3'ü erkek, yüzde 19,7'si kadındır. Bu dağılım, toplam üye sayımızın cinsiyete göre dağılımı ile de uyumludur. Toplam üyelerimiz yüzde 19'u kadın, yüzde 81'i erkektir.

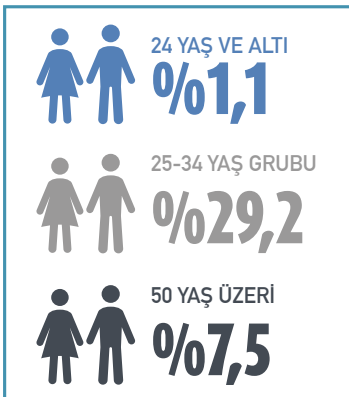
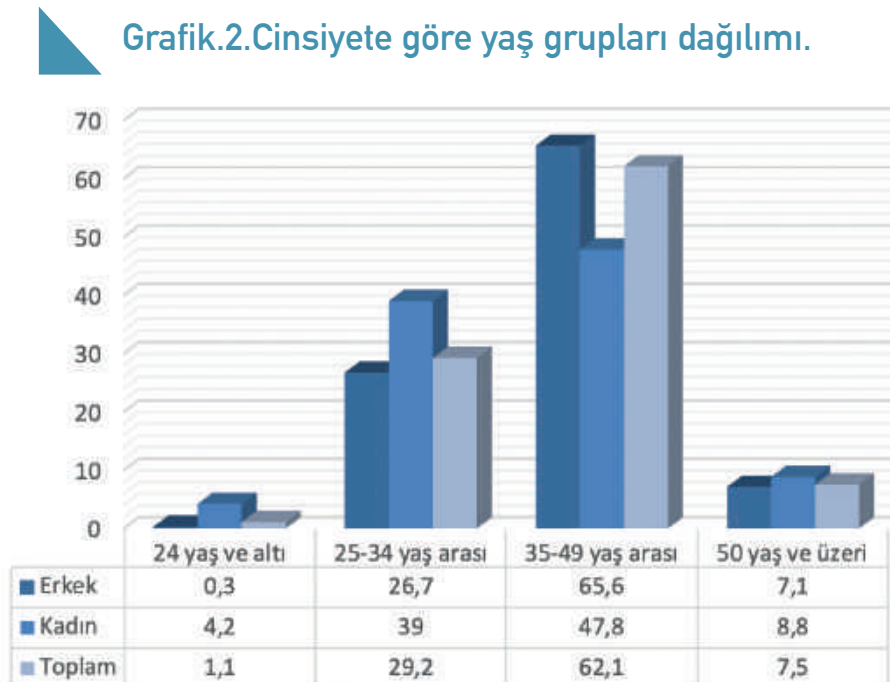
Grafik.1. Cinsiyete göre dağılım

> Yaş Dağılımı

Ankete katılan üyelerimizin çoğunluğu 35-49 yaş aralığındadır (yüzde 62,1). Yüzde 29,2'si 25-34 yaş grubunda, yüzde 7,5'i 50 yaş üzeri, yüzde 1,1'i 24 yaş ve altıdır. Cinsiyete göre dağılımda da benzer bir eğilim görülmektedir.

Grafik.2.Cinsiyete göre yaş grupları dağılımı.

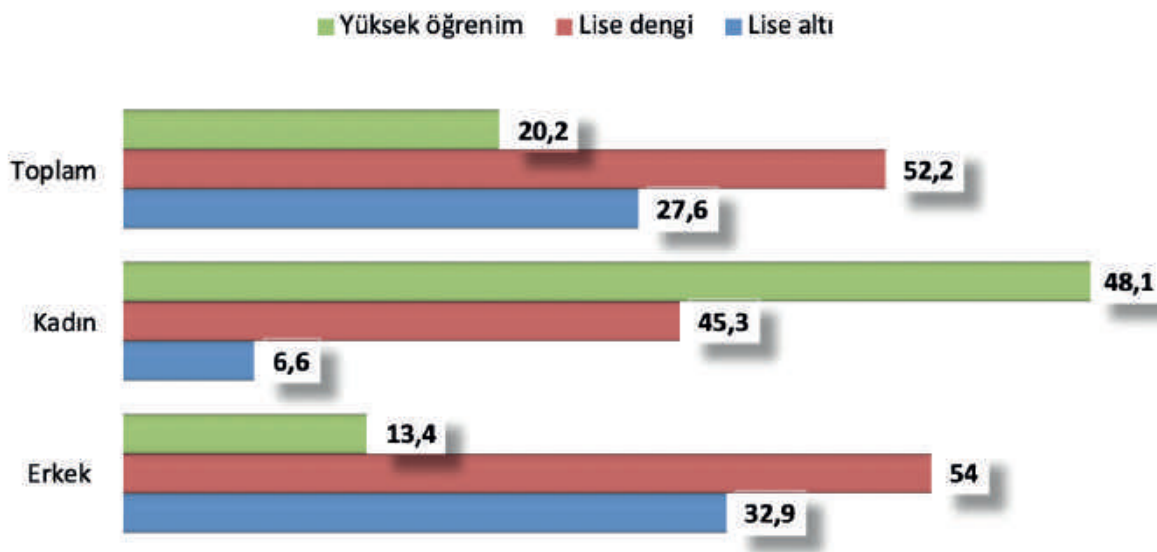

> Eğitim Düzeyi

Ankete katılan üyelerimizin çoğunluğu lise ve dengi eğitim düzeyine sahiptir. Üyelerimizin yüzde 52,2'si lise dengi eğitim düzeyine sahipken, yüzde 27,6'sı lise altı eğitim düzeyine, yüzde 20,2'si ise yükseköğrenim mezunudur.

Araştırmamızda kadın üyelerin eğitim düzeyi erkeklerden daha yüksek çıkmıştır. Kadın üyelerimizin yüzde 48,1'i yükseköğretim mezunu iken erkek üyelerimizde bu oran yüzde 13,4'tür. Erkek üyelerimizin yüzde 54'ü lise ve dengi eğitim düzeyine, yüzde 32,9'u da lise altı eğitim düzeyine sahiptir. Kadınlarda ise lise ve dengi eğitim düzeyi yüzde 45,3, lise altı eğitim düzeyi ise yüzde 6,6'dır.

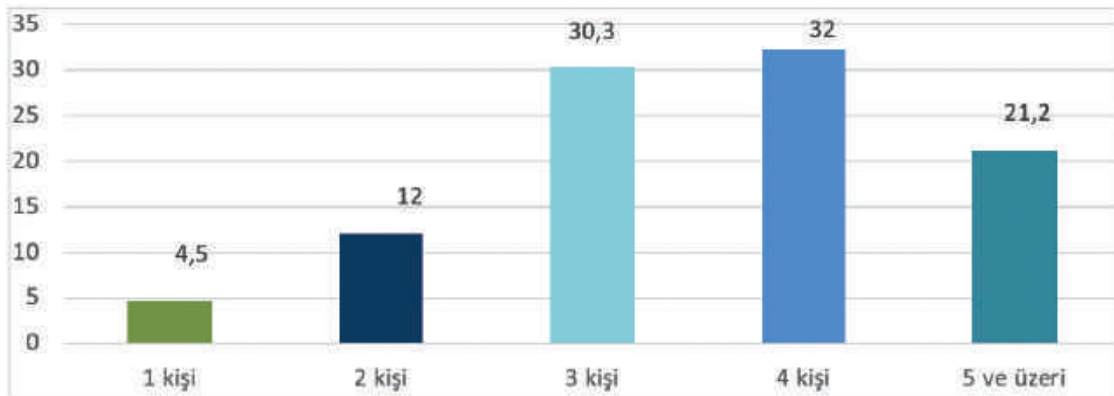
Grafik.3.Cinsiyete göre eğitim düzeyi.

> Hane yoğunluğu

Araştırmaya katılan üyelerimizin çoğunluğu dört kişilik bir haneye sahiptir. Üyelerimizin yüzde 32,1'i hanede 4 kişi yaşadığını belirtirken, yüzde 30,3'ü hanede 3 kişi yaşadığını, yüzde 21,2'si de 5 ve üzeri hane yoğunluğuna sahip olduğunu belirtmiştir. Türkiye'de ortalama hane yoğunluğu da 2019 yılında 3,35 kişi olarak açıklanmıştır.²

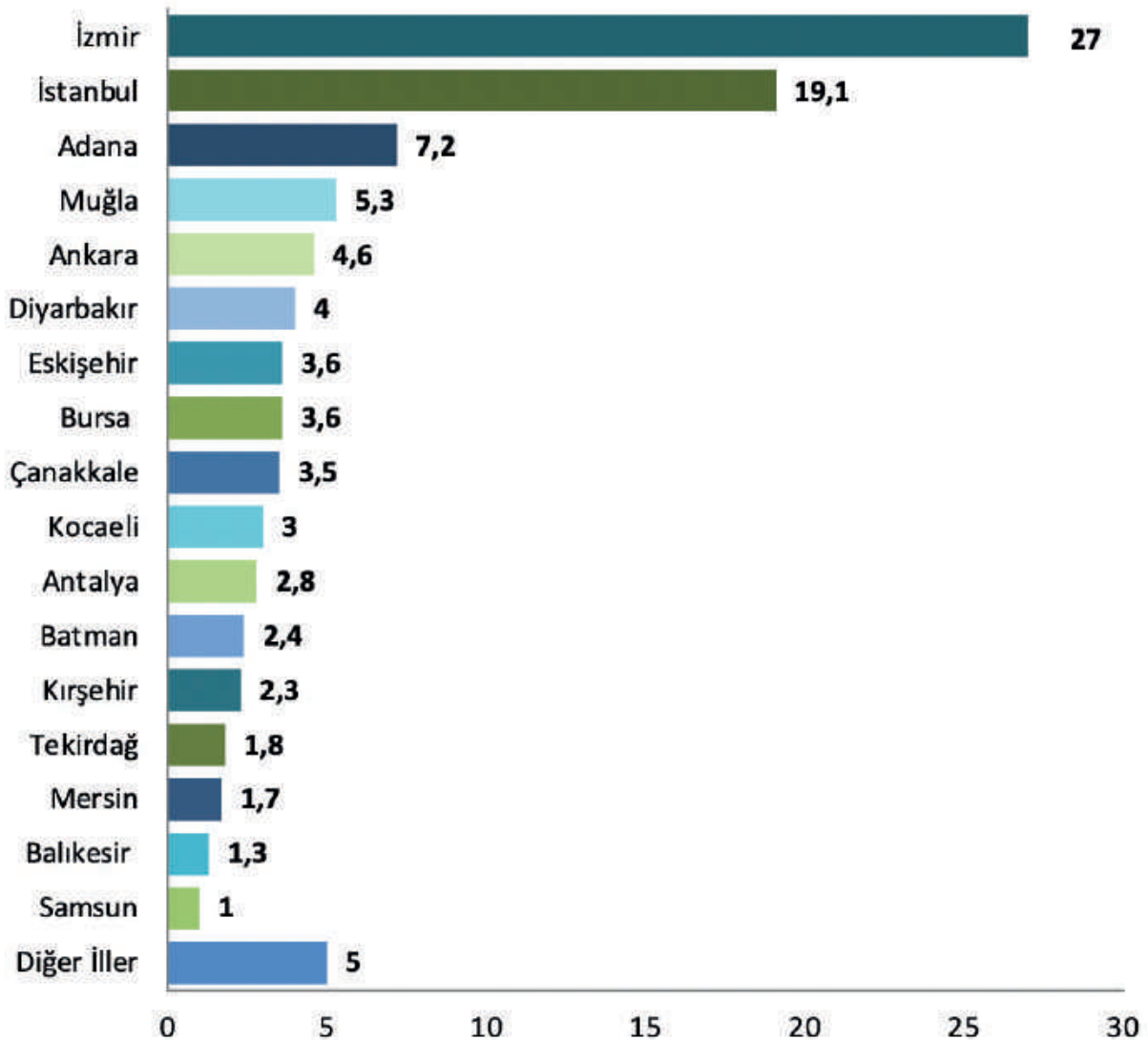
Grafik.4. Hane yoğunluğu.

² TÜİK.(2020). İstatistiklerle Aile, 2019. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33730>

> Araştırmaya Katılan Üyelerimizin Yaşadıkları Bölgelere Göre Yoğunlukları

Araştırmaya katılan üyelerimiz ağırlıklı olarak İzmir ve İstanbul'da yaşamaktadır. Üyelerimizin yüzde 27'si İzmir'de, yüzde 19,1'i İstanbul'da, yüzde 7,2'sinin Adana'da yaşamaktadır. Bu illeri ise araştırmaya katılma durumlarına göre sırası ile Muğla, Ankara ve Diyarbakır illeri izlemektedir. Diğer iller ise 10 üyemizden az katılımcının araştırmaya katıldığı illerdir.³

³ Artvin, Edirne, Hatay, Zonguldak, Gaziantep, Tunceli, Burdur, Mardin, Şırnak, Aydın, Hakkari, Kars, Konya, Manisa, Muş, Nevşehir, Van, Karaman.

SALGIN SÜRECİNDE ÜYELERİMİZİN ÇALIŞMA KOŞULLARI

Salgın süreci, üyelerimizin çalışma koşullarını, ücretlerini, geçim düzeylerini ve tüketim alışkanlıklarını etkilemiştir. Aşağıdaki sorularda üyelerimizin çalışma koşullarındaki değişiklikler ile gelir ve borçlanma düzeylerine ilişkin verilerin değerlendirilmesi yer almaktadır.

> Salgın Sürecinde Üyelerimizin Yüzde 50'sinin Çalışma Biçimi Değişti

Salgın ile birlikte çalışma hayatında kısa çalışma ve ücretsiz izne çıkarma gibi çalışma biçimleri işçilerin çalışma ve yaşam koşullarını zorlarken, birçok işyerinde de dönüşümlü çalışma, çalışma saatlerinin kısaltılması, idari izin, evden çalışma gibi çalışma biçimleri uygulandı. Ankete katılan üyelerimize “Mart 2020 ve Haziran 2020 dönemini düşündüğünüzde çalışma biçiminiz koronavirüs salgınından nasıl etkilendi?” sorusu soruldu.

Anket sonuçlarına göre örgütlü olduğumuz işyerlerinde üyelerimizin yarısının çalışma biçiminin değişmediği görüldü. Üyelerimizin yüzde 49,8'i çalışma biçiminin değişmediğini belirtirken, yüzde 21,8'i işe dönüşümlü gittiğini, yüzde 11'i kısa çalışmaya geçtiğini, yüzde 6,2'si ücretli mazeret iznine çıkarıldığını, yüzde 5,3'ü ise evden çalıştırıldığını belirtti. Çalışma biçiminde değişimin az olmasının temel sebebiyse salgın sürecinde zorunlu işlerden olan belediye hizmetlerinin aralıksız devam etmesidir.

Tablo: Mart 2020 ve Haziran 2020 dönemini düşündüğünüzde çalışma biçiminiz koronavirüs salgınından nasıl etkilendi?

	Erkek	Kadın	Toplam
Bir değişme olmadı, eskisi gibi çalışmaya devam ediyorum	57,0	20,7	49,8
Kısa çalışma yaptım / yapıyorum	11,1	10,5	11,0
İşe dönüşümlü gittim/ gidiyorum	19,2	32,4	21,8
Ücretli mazeret iznine çıkarıldım	4,8	12,1	6,2
Yıllık iznim kullandırılıyor/çalışmıyorum	1,6	4,7	2,2
Evden çalışmaya geçtim	2,2	17,9	5,3
Ücretsiz izne çıkarıldım	0,4	0	0,3
İşten çıkarıldım	0,1	0	0,1
Diğer	3,6	1,7	3,3

Cinsiyete göre dağılıma bakıldığında ise erkeklerin çalışma düzeninde değişikliğin az olduğu, kadınların da daha çok işe dönüşümlü gittiğini, evde çalışmaya yönlendiği görülmüştür. Erkeklerin yüzde 57'si çalışma biçiminin değişmediğini belirtirken, bu oran kadınlarda yüzde 20,7'dir. Buna karşın kadınların yüzde 32,4'ü işe dönüşümlü gittiğini, yüzde 17,9'u evden çalışmaya geçtiğini, yüzde 12,1'i ücretli mazeret iznine çıkarıldığını söylemiştir. Ancak bu oranlar erkek üyelerimizde yüzde 19,2 (işe dönüşümlü gitme), yüzde 2,2 (evden çalışma) ve yüzde 4,8'dir (ücretli mazeret izni).

Bu farklılığın temel sebebiyse kamu alanında çalışanlar için 13 Mart 2020 tarih ve 12362 sayılı genelge ile hamilelerin, yasal süt izni kullananların, engelli çalışanların, yönetici pozisyonlarındakiler hariç 60 yaş ve üzerinde olanların, Sağlık Bakanlığının belirlediği dezavantajlı grupların (bağışıklık sorunu olanlar, kanser hastaları, kronik solunum yolu hastaları, obezite ve diyabet, kalp damar hastaları, organ nakli olanlar, kronik hastalar) ve 12 yaşın altında çocuğu olanların idari izinli sayılmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca okulların kapatılması ile birlikte çocuk bakımı ve ev içi sorumlulukların artması ile birlikte ev içi kadın emeğine olan ihtiyaç artmış, bu nedenle de kadınlar evden çalışma, idari izin, dönüşümlü çalışma gibi çalışma koşullarına geçmiştir.

> Salgın Sürecinde Üyelerimizin Yüzde 35,4'ünün Çalışma Süresi Azaldı, Yüzde 13,8'inin Çalışma Süresi Arttı

Salgın nedeni ile çalışma biçimlerinin değişmesi üyelerimizin çalışma sürelerini de etkiledi. Anket sonuçlarına göre üyelerimizin yüzde 35,4'ünün çalışma süresi azalırken yüzde 13,8'inin çalışma süresi artmıştır. Yüzde 47,9'u ise çalışma süresinin değişmediği belirtmiştir. Bu oran, çalışma biçiminin değişmediğini söyleyen üyelerimizin oranı ile de uyumludur ("Bir değişme olmadı, eskisi gibi çalışmaya devam ediyorum" yüzde 49,8).

Cinsiyete göre dağılıma baktığımızda da kadınların çalışma süresi, erkeklere göre azalmış görülmekle beraber kadınların evden çalışma ya da dönüşümlü çalışma gibi çalışma biçimlerine geçmesinden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Kadınların yüzde 50'si çalışma süresinin azaldığını söylerken, erkeklerin yüzde 31,9'u azaldığını belirtmiştir. Çalışma süresinin arttığını söyleyen kadın oranı ise yüzde 9,8 iken, erkeklerde yüzde 14,8'dir.

Koronavirüs döneminde çalışma süreniz nasıl etkilendi?

	Erkek	Kadın	Toplam
Çalışma sürem arttı	14,8	9,8	13,8
Çalışma sürem azaldı	31,9	50	35,4
Çalışma sürem değişmedi	50,4	37,5	47,9
Boş	2,9	2,7	2,8

> Üyelerimizin Ortalama Net Ücreti “Asgari Ücret ile 3.500 TL” Arasında

Araştırma sonuçlarına göre üyelerimizin ortalama net ücreti “asgari ücret ile 3.500 TL” arasındadır. Üyelerimize “Aylık ortalama net geliriniz normal koşullar altında ne kadar?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya yanıt veren işçilerin yüzde 60,1’i asgari ücret ile 3.500 TL arasında aldığını söylerken, yüzde 15,9’u 3.501-4.000 TL arasında, yüzde 14’ü 4.001-5.000 TL arasında, yüzde 6,7’si asgari ücret, yüzde 10’u ise 5.000 TL’nin üstünde ücret aldığını belirtmiştir.

Cinsiyete göre dağılımına baktığımızda ise benzer bir eğilim görmekteyiz. Sadece ankete katılan kadın üyelerimizin eğitim düzeyinin yüksek olması, 6000 TL ve üzeri ücret alanlarda bir farklılık oluşturmuştur. 6000 TL ve üzeri ücret alan erkek üyelerimizin oranı yüzde 4,1 iken kadın üyelerimizin oranı yüzde 7,4’tür.

Aylık ortalama net geliriniz normal koşullar altında ne kadar?

	Erkek	Kadın	Toplam
Asgari ücret	6,3	8,2	6,7
Asgari ücret ile 2.999 TL arası	26,3	28,1	26,7
3.000-3.500 TL arası	26,5	27,7	26,7
3.501-4.000 TL arası	16,4	14,1	15,9
4.001-5.000 TL arası	15,1	9,4	14
5.001-6.000 TL arası	5,3	5,1	5,2
6.000 TL ve üzeri	4,1	7,4	4,8

> Salgın Döneminde Üyelerimiz Sendikali Olduğu İçin Ücret ve Gelir Kaybı Az Oldu

Üyelerimize salgından kaynaklı ücretlerinde herhangi bir kesinti olup olmadığını ölçme amaçlı, “Mayıs ayında net ücretinizin ne kadarını aldınız?” sorusu sorulmuştur. Anket sonuçlarına göre üyelerimizin yüzde 81,9’u ücretlerinin tamamını aldığını belirtirken, yüzde 1,6’sı ücretini alamadığını belirtmiştir. Yüzde 5,1’i ise fazla mesai veya kısa çalışma ödeneği ile birlikte ücretinden fazlasını aldığını söylemiştir.

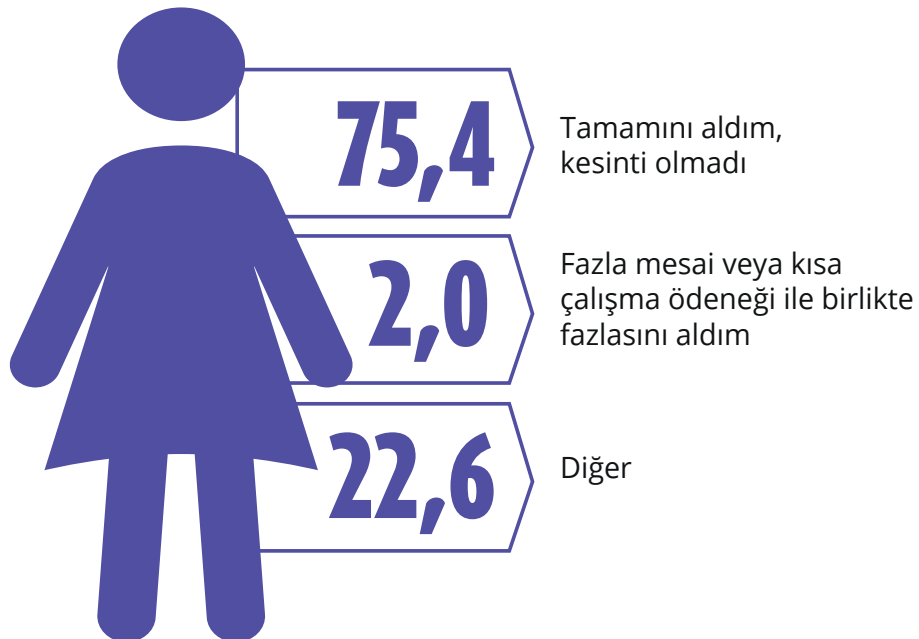
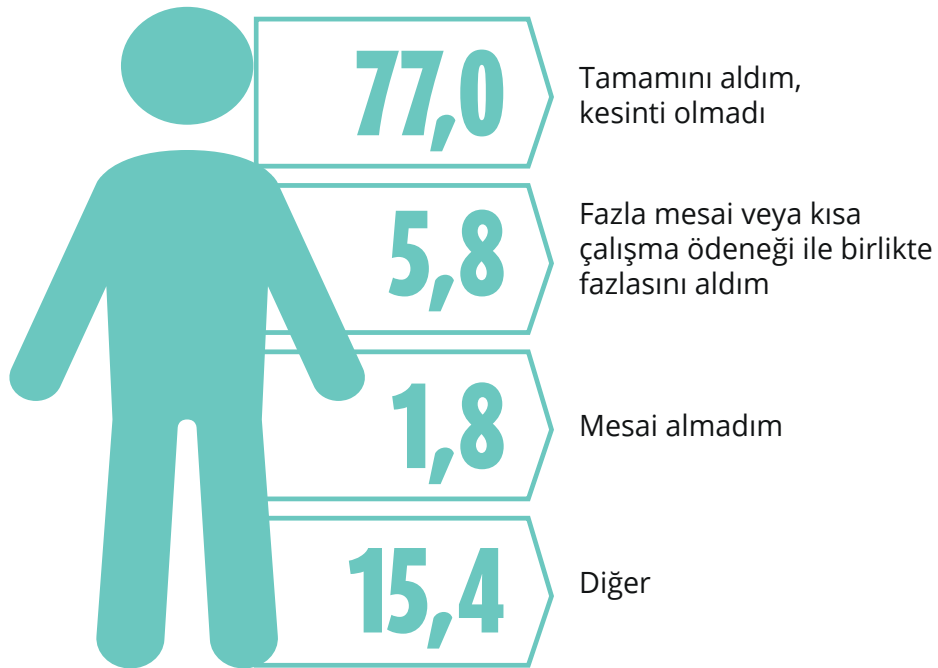
Mayıs ayında net ücretinizin ne kadarını aldınız?

Diğer; Yarısyandan biraz azını aldım, sokağa çıkma yasaklarında yol yemek parası kesildi, çeyreğinden daha azını aldım, yol-yemek almadım vd.

Cinsiyet ayrımında incelediğimizde ise ücretlerinin tamamını alan veya fazla mesai/kısa çalışma ödeneği ile birlikte fazlasını alan erkek üye oranının kadın üye oranından fazla olduğu görülmektedir. Erkek üyeler içinde ücretinin tamamını aldığını belirtenlerin oranı yüzde 77 iken bu oran kadınlarda yüzde 75,4'tür. Aynı şekilde erkekler içinde fazla mesai veya kısa çalışma ödeneği ile birlikte fazlasını aldığını belirtenlerin oranı yüzde 5,8 iken kadınlarda bu oran yüzde 2'dir. Diğer seçeneğinde ise (Yarisından biraz azını aldım, sokağa çıkma yasaklarında yol yemek parası kesildi, çeyreğinden daha azını aldım, yol-yemek almadım vd.) kadın üye oranının erkek üye oranından fazla olduğu görülmekte.

Mayıs ayında net ücretinizin ne kadarını aldınız? (cinsiyete göre)

> Üyelerimizin Yüzde 10'u İŞKUR Ödeneklerinden Faydalandı!

Salgın sürecinde üyelerimizin ücretlerinden kesintinin az olması, İŞKUR'a başvuruları da azaltmıştır. Anket sonuçlarına göre üyelerimizin yüzde 88,8'i İŞKUR'dan yardım almadığını belirtmiştir. Bazı işyerlerinde kısa çalışmaya geçilmesi ile ankete katılan üyelerimizin yüzde 9,3'ü İŞKUR'dan ödenek aldığını belirtmiştir.

Koronavirüs nedeniyle İŞKUR'dan ödenek aldınız mı?

	Toplam
Almadım	88,8
Kısa çalışma ödeneği aldım	9,3
İşsizlik ödeneği aldım	0,2
Ücretsiz izin ödeneği aldım	0,1
Boş	1,6

> Üyelerimizin Yüzde 10'a Yakını da İŞKUR Dışındaki Ödeneklerden Yararlandı

Covid-19 döneminde İŞKUR'un ödenekleri dışında sınırlı düzeyde bazı sınırlı sosyal yardım yapıldı. Bu yardımlar; kamu kurum ve kuruluşları tarafından 1.000 TL nakit destek yardımı, belediyelerin erzak/gıda yardımları ile devlet destek kredileri şeklinde oldu. Araştırma kapsamındaki üyelerimizin yüzde 89,5'i yardım almadığını belirtirken, yüzde 7,3'ü kamu kurum ve kuruluşlarından 1000 TL nakit desteği ya da belediyelerden erzak yardımı aldığını belirtirken, yüzde 0,6'sı devlet destek kredisi çektiğini, yüzde 0,2'si ise ailesi ya da arkadaşından yardım aldığını belirtmiştir.

Koronavirüs sürecinde hanehalkı dışından İŞKUR hariç yardım (aynı veya nakdi) aldınız mı?

	Toplam
Almadım	89,5
Ailemden/Arkadaşımdan yardım aldım	0,2
Devlet/kamu kuruluşundan aldım	7,3
Devlet destek kredisi/Kredi çekme	0,6

SALGINDA ÜYELERİMİZİN BORÇLANMA DURUMLARI ARTTI, BİRİKİMLERİ YETERSİZ

Salgın döneminin işçilerin ekonomik durumuna etkisini ölçme amacıyla sorulan soruların sonucunda üyelerimizin ekonomik zorluk yaşadıkları, borçlanmalarının arttığı ve birikimlerinin yetersiz olduğu sonucu ortaya çıktı.

> Salgın Döneminde Borçlanma Arttı! Üyelerimizin Yüzde 57,1'i Ekonomik Zorluk Yaşadı

Üyelerimizin “Koronavirüs salgınının ekonomik durumunuza etkisi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?” sorusuna verdikleri cevaplar toplu olarak incelendiğinde; üyelerimizin yüzde 57,1'inin salgın döneminde çeşitli ekonomik zorluklar yaşadığı, yüzde 39,6'sı gelir kaybı yaşamadığı, yüzde 1,4'ünün ise gelir kaybı yaşamadığı hatta gelirinin arttığı ortaya çıktı⁴.

Ekonomik Zorluk Yaşadım

%57,1

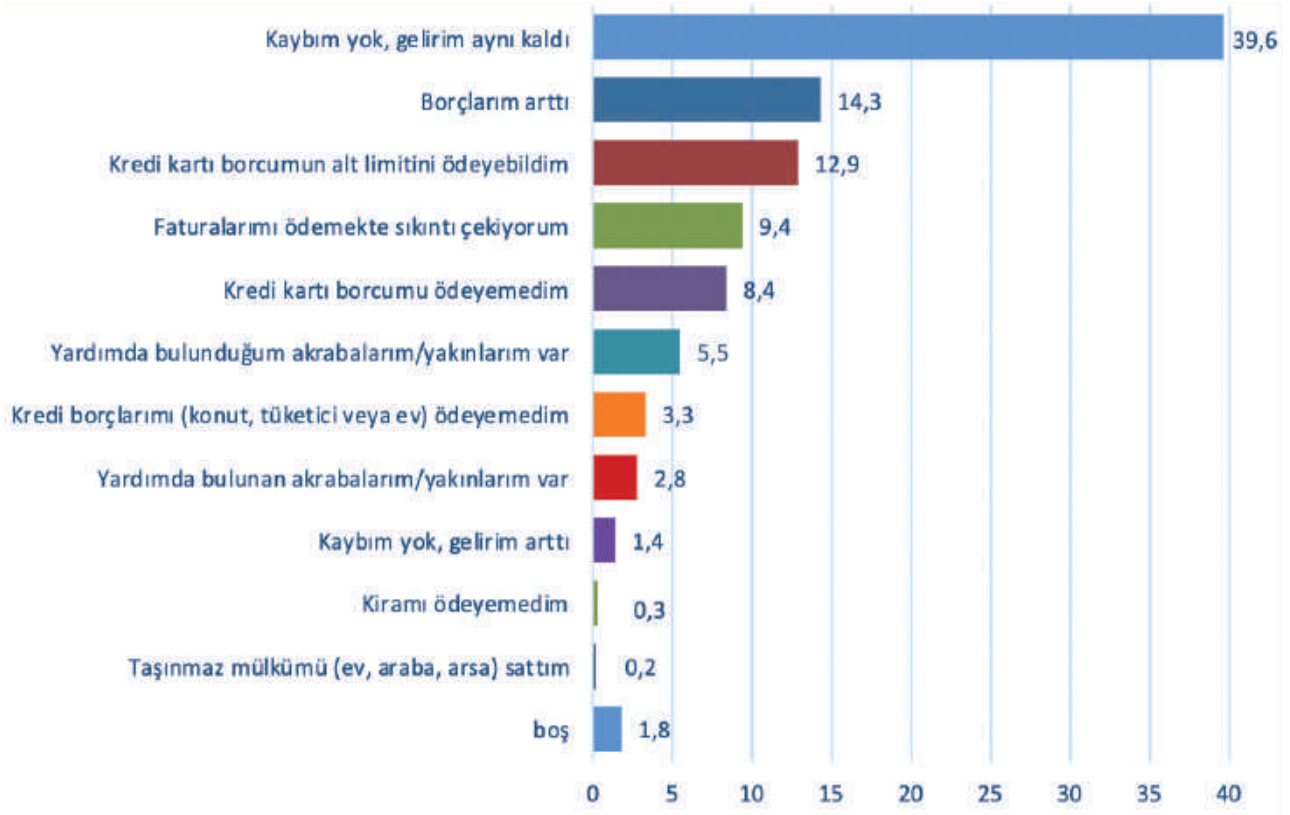
Kaybım yok

%39,6

Verilen cevapları ayrıntılı incelediğimizde ise; ankete katılan üyelerimizin salgın sürecinde borçlarının çeşitli nedenlerle arttığı görülmektedir. Üyelerimizin yüzde 14,3'ü borçlarının arttığını, yüzde 21,3'ü kredi kartı borcunu ödeyemediğini veya alt limitini ödeyemediğini, yüzde 9,4'ü ise faturalarını ödemekte sıkıntı çektiğini belirtti.

⁴“Kaybım yok, gelirim aynı kaldı” ile “kaybım yok, gelirim arttı” seçenekleri ekonomik bir zorluk yaşanmadığını, diğer seçenekler ise ekonomik zorluk yaşandığına işaret etmektedir. 1,8'lik cevap verilmeyen kesim hesaplama dahil edilmemiştir.

Koronavirüs salgının ekonomik durumunuza etkisi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

> Üyelerimizin Yüzde 69'unun 1 Aydan Daha Az Geçinecek Parası Var!

Ankete katılan üyelerimizin yüzde 68,7'sinin 1 aydan daha az geçinebilecekleri ücreti var. Bu demek oluyor ki işçilerin ücretlerinden başka geçinebilecekleri bir geliri ya da birikimi yok. İşçilerin yüzde 23,8'i ise ancak 1 ila 3 ay arası geçinebileceğini belirtti.

Mevcut mali/parasal durumunuzu düşündüğünüzde tasarruf yaparak hanehalkı gelirinize ne kadar süre geçinebilirsiniz?

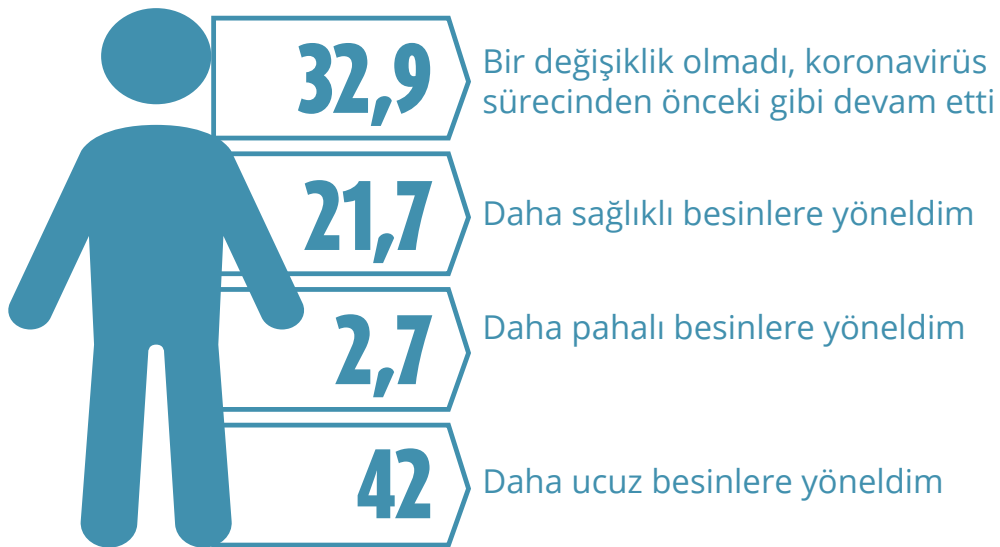
	Toplam
1 aydan daha az	68,7
1-3 ay arası	23,8
3-6 ay arası	2,8
6-12 ay arası	1,6
12 aydan fazla	1,5
Boş	1,5

> Üyelerimizin Alım Gücü Düştü, Daha Ucuz Besinlere Yönelidiler

Salgın nedeni ile ulusal ekonomide yaşanan kriz ile birlikte enflasyonun artması, üyelerimizin en temel ihtiyaçlardan olan gıda harcamalarında tasarruf yapmaya yöneltti. Salgın sürecinde üyelerimizin yüzde 42'si daha ucuz besin aldığını belirtirken, yüzde 32,9'u bir değişiklik olmadığını, yüzde 21,7'si ise salgın sürecinde daha sağlıklı besinlere yöneldiğini söylemişlerdir.

Koronavirüs sürecinde gıda harcama tercihleriniz nasıl değişti?

SALGIN DÖNEMİNDE İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ

Salgına Karşı Alınan Önlemler Yetersiz Kaldı

> Üyelerimizin Yüzde 25,5'inin Çalışma Arkadaşı/Arkadaşları Covid-19'a Yakalandı

Araştırma kapsamında üyelerimize koronavirüse yakalanma durumlarına ilişkin sorulara, üyelerimizin yüzde 0,4'ü kendisinin yakalandığı, yüzde 25,5'inin çalışma arkadaşım/arkadaşlarım yakalandı yanıtlarını verdi. Üyelerimizin yüzde 73,6'sı ise Covid'e yakalanmadığını belirtti. Sendikamızın "İşyerlerinde Durum" ile ilgili yaptığı araştırmada da işyerlerinde en çok Covid-19 vakasının görüldüğü birimlerin temizlik işleri, zabıta, park-bahçeler ve idari-mali hizmetler olduğu görüldü.⁵

Siz veya bir çalışma arkadaşınız işyerinde koronavirüse yakalandı mı?

	Toplam
Hayır yakalanmadı	73,6
Evet-çalışma arkadaşım/arkadaşlarım yakalandı	25,5
Evet-ben yakalandım	0,4
Evet-hem ben yakalandım, hem çalışma arkadaşım/arkadaşlarım yakalandı	0,2

> Covid-19 Vakası Nedeniyle İşyerlerinin Yüzde 10'unda Üretim Durdu

İşyerlerinde Covid-19 vakası görüldükten sonra üretimin durup durmadığına ilişkin soruya; üyelerimizin yüzde 7,5'i "Üretim durdu- Covid-19'a yakalanan işçinin bulunduğu bölüm kapatıldı ve karantinaya alındı, diğer kısımlar çalışmaya devam etti", yüzde 2,5'i ise "Durdu-işveren iş durdurdu" şeklinde yanıtlar verdi. Yüzde 21,4 gibi yüksek bir oranda ise vaka görülmesine karşı üretimin durmadığını belirttiler. Yüzde 1,1'i de 6331 sayılı Yasa'nın 13. Maddesine dayanarak işe gitmeme, işten kaçınma hakkını kullandığı sonucu çıktı. İşyerlerinin yüzde 63,2'sinde de covid vakası görülmedi.

⁵ Ayrıntılı bilgi için; Covid-19 Salgını ve İşyerlerimizde Durum-2 Araştırma Anketi Sonuçları <https://www.genel-is.org.tr/covid-19-salgini-ve-isyerlerimizde-durum-2-arastirma-anketi-sonuclari,2,40848#.XOYPYfFR2po>

İşyerinizde koronavirüs vakası görüldükten sonra işçi sağlığı ve iş güvenliği kapsamında işiniz/üretim durdu mu? Durduysa iş/üretim durdurma süreci nasıl gerçekleşti?

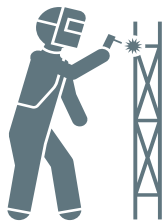
	Toplam
Durmadı-işyerinde koronavirüs vakası görülmedi	63,2
Durmadı-işyerinde koronavirüs vakası görüldü ancak iş durdurulmadı	21,4
Durdu-işveren iş durdurdu	2,5
Durdu-çalışmaktan kaçınma hakkımızı kullandık	1,1
Durdu-Covid-19'a yakalanan işçinin bulunduğu bölüm kapatıldı ve karantinaya alındı, diğer kısımlar çalışmaya devam etti	7,5

> İşyerlerinde Alınan Önlemler Yetersiz Kaldı!

Üyelerimizin yüzde 35,3'ü işyerlerinde alınan önlemlerin yetersiz olduğunu belirttiler. Yüzde 15,5'i "yetersiz", yüzde 19,8'i "çok yetersiz", yüzde 27,2'si "ne yeterli ne değil" yanıtlarını vermiştir. Olumlu düşünenlerin oranı ise yüzde 36,7'dir.

Genel olarak düşündüğünüzde işe geliş-gidiş sürecinde ve işyerinizde koronavirüse yönelik önlemlerin yeterlilik derecesi sizce nedir?

	Toplam
Yeterli	27,3
Çok yeterli	9,4
Yetersiz	15,5
Çok yetersiz	19,8
Ne yeterli ne değil	27,2

> Salgın Koşullarında Çalışma Ortamlarında Fiziki Mesafeye, Hijyen Kurallarına Uyulmadı, Sendika Temsilcileri Bu Süreçte Aktif Yer Almadı!

Koronavirüse karşı işyerinizde alınan önlemlerin değerlendirilmesi için sorulara verilen cevaplarda işçilerin en yetersiz buldukları üç ifade “çalışma ortamım salgın fiziki mesafe kurallarına uygun” (yüzde 32,7 katılmıyorum), “salgın sürecinde yapılan çalışmalara ilişkin toplanan sağlık kuruluna çalışan temsilcisi/sendika temsilcisi aktif olarak katıldı” (yüzde 31,6 katılmıyorum), “çalışma ortamım salgın hijyen kurallarına uygun” (yüzde 30,9 katılmıyorum) oldu.

Alınan önlemlerin başındaysa “işçilere ücretsiz ve uygun kişisel koruyucu ekipman sağlanıyor” (yüzde 54,4 katılıyorum), işçilere salgın sürecindeki tehlike ve riskler konusunda bilgilendirme yapıldı” (yüzde 50,5 katılıyorum), “hastalık belirtisi gösteren işçiler derhal muayene ediliyor ve test uygulanıyor” (yüzde 42,5 katılıyorum) yanıtları geldi.

Koronavirüse karşı işyerinizde alınan önlemleri değerlendiriniz.

Koronavirüse karşı işyerinizde alınan önlemleri değerlendiriniz	Katılıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok
İşyerimde salgına yönelik risk değerlendirmesi yapıldı	39,4	20,4	26,8	13,2
Salgın sürecine özgü acil önlem planı yapıldı	38,4	20,9	28,1	12,4
İşçilere salgın sürecindeki tehlike ve riskler konusunda bilgilendirme yapıldı	50,5	18,0	24,6	6,8
Salgın sürecinde yapılan çalışmalara ilişkin toplanan sağlık kuruluna çalışan temsilcisi/sendika temsilcisi aktif olarak katıldı	26,7	24,6	31,6	16,9
Çalışma ortamım salgın hijyen kurallarına uygun	35,2	29,0	30,9	4,7
Çalışma ortamım salgın fiziki mesafe kurallarına uygun	38,3	25,2	32,7	3,6
Hastalık belirtisi gösteren işçiler derhal muayene ediliyor ve test uygulanıyor	42,5	20,0	17,5	19,8
İşçilere ücretsiz ve uygun kişisel koruyucu ekipman sağlanıyor	54,4	23,1	17,6	4,8
İşe geliş-gidişlerde serviste salgın önlemleri alınıyor	35,0	23,5	22,8	18,6

> Salgın Nedeniyle Uygulanan Politikalar ve Alınması Gereken Önlemler

Sendikamız işyerlerinde salgına karşı alınacak önlemlere ilişkin birçok defa işverenleri uyardı ve basın açıklamaları yaptı. Ayrıca işçi sağlığı, kısa çalışma, ücretsiz izne çıkarma, idari izin gibi konularda çalışmalar yürüttü, araştırmalar yaparak kamuoyu ile paylaştı. Bu araştırma kapsamında da üyelerimize salgın ile ilgili alınması gereken önlemler ile ilgili görüşleri soruldu.

Araştırmaya katılan üyelerimizin verdiği cevaplarda uygulanması talep edilen politikalar arasında ilk sıralarda İşyeri koşulları ve işçi sağlığı ve iş güvenliğine yönelik önlemlere verilen cevaplar geldi. “İşveren tarafından salgının risk ve tehlikeleri konusunda işçilere bilgi verilmelidir” (yüzde 94,9 katılıyorum) ve “Kendisine ya da ailesinden birine virüs bulaşan işçiye ücretli izin verilmelidir” (yüzde 94,8 katılıyorum) “İşyerinde düzenli ateş ölçümü yapılmalıdır” (yüzde 94,2 katılıyorum), “İşyerlerinde ortak kullanım alanları işçileri korumak üzere yeniden düzenlenmelidir” (yüzde 93,5 katılıyorum) cevapları en yüksek oranla cevaplanan şıklar oldu.

Bununla birlikte salgın döneminde borçlanmanın artmasının da bir sonucu olarak “Salgın süresince tüketici, konut ve taşıt kredileri ile kredi kartı borçları ve elektrik, su doğalgaz ile iletişim faturaları faiz işletilmeden ertelenmelidir” cevabı da ilk sıralardadır (yüzde 94,3 katılıyorum).

Salgınla ilgili aşağıdaki önlemlere ilişkin görüşünüzü belirtiniz.

Salgınla ilgili aşağıdaki önlemlere ilişkin görüşünüzü belirtiniz	Katılıyorum	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok
Temel, zorunlu ve acil mal ve hizmet üreten işler dışında bütün işlerde salgın süresince çalışma durdurulmalıdır	76,1	14,4	5,1	4,2
Salgın süresince çalışanlara ücretli izin verilmelidir	81,4	11,6	3,8	3,0
Salgın süresince işsizler için koşulsuz işsizlik maaşı verilmelidir	88,4	6,4	2,4	2,5
Salgın süresince tüketici, konut ve taşıt kredileri ile kredi kartı borçları ve elektrik, su doğalgaz ile iletişim faturaları faiz işletilmeden ertelenmelidir	94,3	2,8	1,5	1,2
12 yaş ve altı çocuğu olan işçilere ücretli izin verilmelidir	81,9	10,5	4,5	2,9
Mesai saatleri kısaltılmalı, dönüşümlü çalışma yapılmalıdır	88,7	6,8	2,2	2,0
Uygun birimlerde uzaktan çalışmaya geçilmelidir	88,6	6,4	2,4	2,5
Kendisine ya da ailesinden birine virüs bulaşan işçiye ücretli izin verilmelidir	94,8	2,1	1,6	1,3
İşyeri ortamı ve işyerindeki araç-gerecin dezenfeksiyonu düzenli olarak yapılmalıdır	94,1	2,8	1,7	1,1
İşyerinde düzenli ateş ölçümü yapılmalıdır	94,2	2,8	1,7	1,2
İşveren tarafından salgının risk ve tehlikeleri konusunda işçilere bilgi verilmelidir	94,9	2,2	1,4	1,3
Virüs bulaşan işçi, iş kazası kapsamında değerlendirilmelidir	87,7	6,5	3,4	2,2
İşyerlerinde ortak kullanım alanları işçileri korumak üzere yeniden düzenlenmelidir	93,5	3,7	1,5	1,1

> Üyelerimizin Yüzde 80'i Kendini veya Hem İşini Hem Kendini Tehlikede Hissediyor!

Üyelerimizin yüzde 80'e yakını salgın sürecinde kendini güvende hissetmiyor. İşçilerin yüzde 42,4'ü kendisini tehlike altında hissederken, yüzde 36,4'ü hem işinin hem de kendinin tehlike altında hissettiğini belirtmiştir.

Covid-19 salgını nedeniyle kendinizi ve işinizi tehlikede hissediyor musunuz?

	Toplam
Hem kendimi hem işimi tehlikede hissediyorum	36,4
Kendimi tehlikede hissediyorum	42,4
Kendimi ve işimi tehlikede hissetmiyorum	18
İşimi tehlikede hissediyorum	1,9

> Salgın Dünya ve Türkiye Ekonomisi İçin Ciddi Bir Tehlike!

Üyelerimize salgının ekonomik etkileri soruldu. Yüzde 81,9'u "Dünya ekonomisi için ciddi bir tehlike oluşturacağını", yüzde 83,9'u "Türkiye ekonomisi için ciddi bir tehlike oluşturacağını" söylerken, yüzde 77,6'sı kişisel ekonomik durumları için ciddi bir tehlike oluşturacağını söylemiştir.

Koronavirüsün dünya ekonomisi, Türkiye ekonomisi ve kişisel ekonomik durumunuza etkisine dair ne düşünüyorsunuz?⁶

	Ciddi bir tehlike ne oluşturuyor ne oluşturmuyor	Ciddi bir tehlike oluşturmuyor	Ciddi bir tehlike oluşturuyor	Fikrim yok
Dünya ekonomisi	4,6	2	81,9	4,4
Türkiye ekonomisi	4,1	2,3	83,9	2,5
Kişisel ekonomik durumunuz	8,2	3,3	77,6	2

⁶ Boş ve değerlendirmeye alınmayan cevapların cevap başına ortalama oranı yüzde 7'dir

SONUÇLAR:

Genel işler işkoluna özgü araştırma sonuçlarına göre salgın sürecinin üyelerimizin çalışma, yaşam koşulları ve gelecek kaygıları üzerinde önemli bir etkisi var.

- Üyelerimizin yarıya yakınının çalışma koşulları değişirken, kadın işçilerin çalışma koşulları ağırlaştı. Ev içi sorumlulukları arttı.
- Salgın sürecinde üyelerimizin sendikalı ve toplu sözleşmeli olmaları ücret ve gelir kaybının az olmasını sağladı. İŞKUR ve İŞKUR dışındaki yardımlara daha az başvuru oldu.
- Ancak uzun bir süredir ekonomik kriz ile birlikte salgın koşullarında yaşanan sorunlar, üyelerimizin alım gücünü düşürerek ekonomik zorluk yaşamalarına, dolayısıyla da borçlanmalarına ve daha ucuz besinlere yönelmelerine neden oldu.
- Üyelerimizin hayatlarını devam ettirebilmek için uzun dönemli bir birikime sahip olmadığı görülmüştür. Hatta yüzde 69'unun bir aydan daha az geçinebileceği parası vardır.
- İşçi sağlığı açısından ise alınan önlemlerin yetersiz kaldığı görüldü. Özellikle çalışma ortamında fizik mesafeye ve hijyen kurallarına yeterince uyulmadığı görüldü.
- Aynı zamanda Covid vakaları her geçen gün artarken işyerlerinde vaka görüldüğünde üretimin ya da işin durdurulmadığı ve birimlerin kapatılmadığı görülmüştür. Bu nedenle de üyelerimizin yüzde 80'i kendini veya hem işini hem kendini tehlikede hissettiğini belirtmiştir.

DİSK/GENEL-İŞ

Türkiye Genel Hizmetler İşçileri Sendikası